

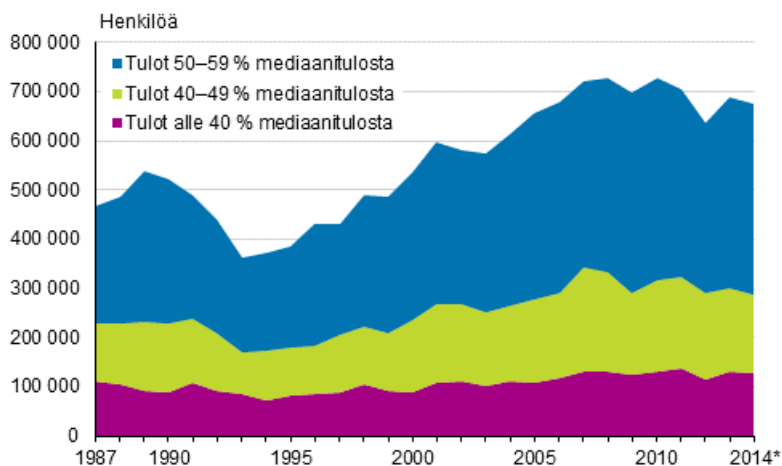
Tulonjakotilasto 2014

Pienituloisuus (ennakkotiedot)

Pienituloisten määrä väheni hieman vuonna 2014

Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvia henkilöitä oli 674 000 vuonna 2014, ilmenee Tilastokeskuksen tulonjakotilaston ennakkotiedoista. Tämä on noin 16 000 henkilöä vähemmän kuin edellisvuonna. Pienituloisten osuus kotitalousväestöstä oli 12,5 prosenttia, kun edellisvuonna osuus oli 12,8 prosenttia.

Pienituloisen väestön määrä Suomessa vuosina 1987–2014*

* Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.

Pienituloisten lukumäärä on pysytellyt keskimäärin hieman alle 700 000:ssa vuodesta 2009 alkaen. Tänä aikana kotitalouksien ekvivalentti mediaanitulo, josta pienituloisuusraja lasketaan, on kehittynyt heikosti. Vuonna 2014 mediaanitulo laski 23 830 euroon kulutusyksikköä kohti, kun vuotta aiemmin se oli 24 010 euroa. Pienituloisuusraja oli yhden hengen kotitaloudessa 14 300 euroa vuonna 2014 eli noin 1 190 euroa kuukaudessa, kun edellisvuonna se oli 14 410 euroa eli 1 200 euroa kuukaudessa.

Samanaikaisesti pienituloisten mediaanitulo on pysynyt lähes ennallaan, mutta pienituloisten tulojen keskimääräinen etäisyys pienituloisuusrajasta on kaventunut 14,1 prosentista 13,4 prosenttiin. Pienituloisuus kuvaa keski- ja pienituloisten välisiä suhteellisia tuloeroja, joten pienituloisuuden kehitys riippuu paitsi pienituloisten kotitalouksien omasta tulokehityksestä, myös mediaanitulon kehityksestä. Pienituloisiksi

lasketaan henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä¹⁾ kohti on alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta.

Toimeentulovaiveuksia neljänneksellä kotitalouksista

640 000 kotitaloutta eli 24,2 prosenttia kaikista kotitalouksista ilmoittaa kokevansa vähintään pieniä toimeentulo-ongelmia. Tämä on 1,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2013. Vakavampia toimeentulo-ongelmia on 7,3 prosentilla kaikista kotitalouksista eli noin 194 000 kotitaloudella. Tämä on 0,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Toimeentulo-ongelmia kokevien kotitalouksien osuus on pysynyt melko tasaisena viime vuodet. Vähintään pieniä ongelmia kokeneiden talouksien osuus oli korkeimmillaan 30 prosenttia vuonna 2003. Myös vakavampia vaikeuksia kokeneiden osuus oli tuolloin suurin, noin 10 prosenttia.

1) Kulutusyksiköt perustuvat niin kutsuttuun OECD:n modifioituun skaalaan. Kotitalouden yksi aikuinen on yksi kulutusyksikkö. Muut kotitalouden 14 vuotta täyttäneet henkilöt ovat kukin 0,5 kulutusyksikköä ja 0–13-vuotiaat lapset ovat kukin 0,3 kulutusyksikköä. Yhden aikuisen kotitalous on yksi kulutusyksikkö, kun taas kotitalous, johon kuuluu esimerkiksi puoliset ja yksi alle 14-vuotias lapsi, ovat yhteensä 1,8 kulutusyksikköä.

Sisällys

1 Pienituloisuuden kehitys Suomessa 1987–2014.....	4
Pienituloisia oli 674 000 vuonna 2014.....	4
Väestöstä 5,3 prosenttia saa alle puolet keskitulosta.....	4
Pienituloisten tulojen etäisyys pienituloisuusrajasta 13,4 prosenttia vuonna 2014.....	5
Koetut toimeentulo-ongelmat vähentyneet.....	5
2 Pitkittyneesti pienituloisia oli 423 000 vuonna 2014.....	7

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pienituloisuusindikaattoreita 1990–2014*. Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.....	9
---	---

Kuviot

Kuvio 1. Pienituloisuusasteet eri pienituloisuusrajoilla vuosina 1987–2014*.....	4
Kuvio 2. Pienituloiseen väestöön kuuluvien mediaanitulon suhteellinen etäisyys pienituloisuusrajasta vuosina 1987–2014*, %.....	5
Kuvio 3. Vaikeuksia tai suuria vaikeuksia toimeentulossaan kokeneiden kotitalouksien ja niiden jäsenten osuus kaikista kotitalouksista ja henkilöistä vuosina 2003–2014*.....	6
Kuvio 4. Pitkittyneesti pienituloisten naisten ja miesten lukumäärä vuosina 1998–2014 tulonjaon kokonaistilaston mukaan.....	7
Kuvio 5. Naisten, miesten ja koko väestön pitkittyneen pienituloisuuden aste vuosina 1998–2014.....	8
Laatuseloste: tulonjakotilasto.....	10

1 Pienituloisuuden kehitys Suomessa 1987–2014

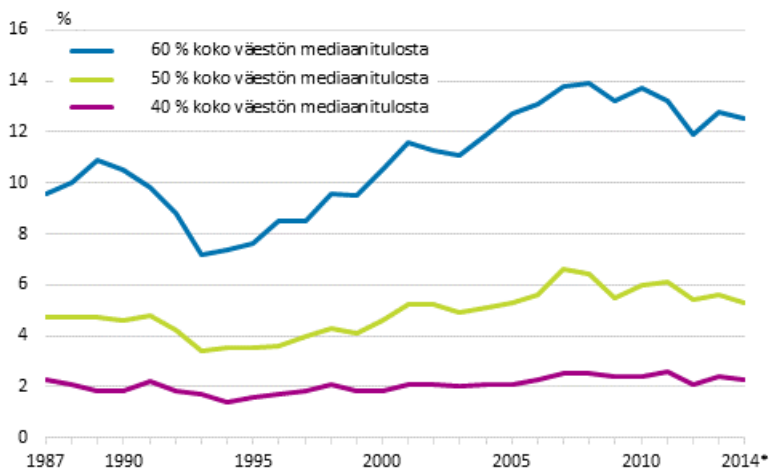
Pienituloisia oli 674 000 vuonna 2014

Pienituloisia henkilöitä oli 674 000 vuonna 2014. Pienituloisten määrä alkoi kasvaa 1990-luvun alkupuolella ja oli korkeimmillaan 728 000 vuosina 2008 ja 2010. Trendinomainen kasvu on kuitenkin pysähtynyt, ja vuoden 2010 jälkeen pienituloisten määrä on ollut keskimäärin hieman alle 700 000 vuodessa.

Pienituloisuusaste eli pienituloisen väestön osuus koko väestöstä oli 12,5 prosenttia vuonna 2014. Edellisenä vuonna se oli 12,8 prosenttia ja vuonna 2008, jolloin se oli korkeimmillaan vuoden 1989 jälkeen, se oli 13,9 prosenttia. (Kuvio 1.)

Pienituloisuuden raja oli yhden hengen kotitalouksissa 14 300 euroa kulutusyksikköä kohden vuonna 2014. Toisin sanoen yhden hengen taloudessa asuva on pienituloinen, jos hänen nettotulonsa ovat alle 1 190 euroa kuukaudessa. Edellisen vuoden pienituloisuusraja oli reaalisesti 110 euroa (noin 9 euroa kuukaudessa) korkeampi. Muille kuin yhden hengen kotitalouksille pienituloisuusraja saadaan kertomalla yhden hengen pienituloisuusraja kotitalouden kulutusyksikköluvulla (ks. [käsitteet ja määritelmät](#)). Esimerkiksi kahden aikuisen ja kahden lapsen talouden euromääräinen pienituloisuusraja on 2,1-kertainen yhden hengen talouteen verrattuna.

Kuvio 1. Pienituloisuusasteet eri pienituloisuusrajoilla vuosina 1987–2014*

* Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.

Pienituloisuustietoja väestöryhmittäin on julkaistu [tulonjakotilaston tietokantataulukoissa](#).

Pienituloisuusaste on yleisesti käytössä oleva indikaattori, joka kuvaa suhteellisia tuloeroja mediaanitulon alapuolelle jäävässä väestössä. Pienituloisuus määritellään kotitalouden tulojen perusteella suhteessa keskivertokotitalouden tuloihin. Kotitalous on pienituloinen, mikäli sen käytettävissä olevat rahatulot jäävät pienemmiksi kuin 60 prosenttia mediaanitulosta eli keskituloisen kotitalouden käytettävissä olevista rahataloista. Laskennassa käytetään kotitalouden niin sanottua ekvivalenttituloa, joka on kotitalouden kaikkien jäsenten yhteenlaskettujen nettotulojen summa¹⁾ jaettuna kotitalouden kulutusyksiköillä²⁾.

Väestöstä 5,3 prosenttia saa alle puolet keskitulosta

60 prosentin pienituloisuusraja on käytössä eurooppalaisissa vertailuissa, ja muun muassa Euroopan unionin tilastovirasto Eurostat julkaisee tietoja tämän rajan pohjalta. Muissa kansainvälisissä vertailuissa

- 1) Kotitalouden jäsenten saamat palkka-, yrittäjä-, omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot, joista vähennetään maksetut verot ja veroluonteiset maksut.
- 2) Kulutusyksiköt perustuvat niin kutsuttuun OECD:n modifioituun skaalaan. Kotitalouden yksi aikuinen on yksi kulutusyksikkö. Muut kotitalouden 14 vuotta täyttäneet henkilöt ovat kukin 0,5 kulutusyksikköä ja 0–13-vuotiaat lapset ovat kukin 0,3 kulutusyksikköä. Yhden aikuisen kotitalous on yksi kulutusyksikkö, kun taas kotitalous, johon kuuluu esimerkiksi puoliset ja yksi alle 14-vuotias lapsi, ovat yhteensä 1,8 kulutusyksikköä.

ja suosituksissa käytetään usein myös 50 prosentin rajaa, toisin sanoen pienituloisiksi katsotaan ne henkilöt, jotka asuvat kotitaloudessa, jonka tulot kulutusyksikköä kohden ovat alle puolet kansallisesta mediaanitulosta.

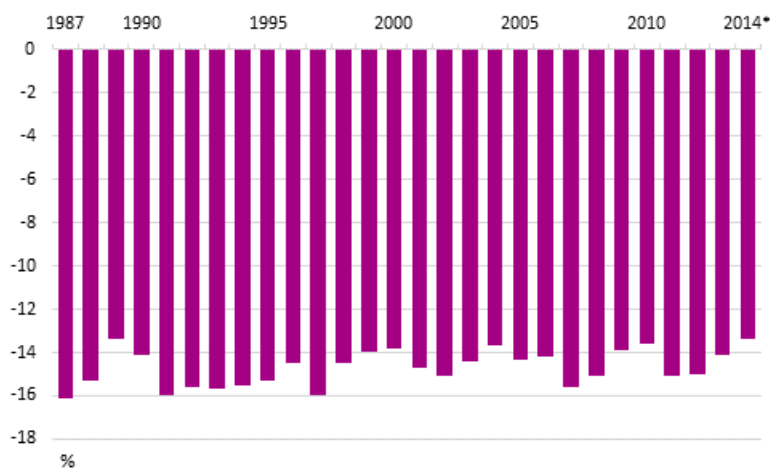
288 000 henkilöä eli 5,3 prosenttia kotitalousväestöstä asui vuonna 2014 kotitaloudessa, jonka tulot olivat alle puolet kansallisesta keskitulosta. 126 000 henkilöä eli 2,4 prosenttia kotitalousväestöstä asui taloudessa, jonka tulot olivat alle 40 prosenttia koko maan keskitulosta. 40 prosentin rajalla pienituloisiksi määrittävien osuus väestöstä on pysynyt melko vakaana vuoden 2005 jälkeen. 50 prosentin rajalla pienituloisten osuudessa on ollut enemmän vuosittaista vaihtelua, mutta vajaan kymmenen vuoden keskiarvo on kuitenkin alle 6 prosenttia. (Kuvio 1.)

Pienituloisten tulojen etäisyys pienituloisuusrajasta 13,4 prosenttia vuonna 2014

Pienituloisuusrajan alle jäävien tilannetta voidaan tarkastella pienituloisten mediaanitulojen ja pienituloisuusrajan välisen etäisyyden avulla. Se osoittaa, kuinka paljon keskimäärin pienituloiselta väestöltä puuttuu tuloja, jotka nostaisivat heidät juuri pienituloisuusrajalle.

Vuonna 2014 pienituloisten mediaanitulon etäisyys pienituloisuusrajasta kaventui toista vuotta peräkkäin ja oli 13,4 prosenttia (1 910 euroa vuodessa eli 160 euroa kuukaudessa kulutusyksikköä kohden). Etäisyys oli pienempi kuin kertaakaan 2000-luvulla, jolloin se on vaihdellut 13,4 ja 15,8 välillä (kuvio 2). Pienituloisten tulojen keskimääräinen etäisyys voi muuttua pienituloisuusrajan, pienituloisten määrän ja heidän tulojensa muutoksen takia. Vuonna 2014 etäisyys kaventui pienituloisuusrajan laskun ja pienituloisten mediaanitulon ennallaan pysymisen seurauksena.

Kuvio 2. Pienituloiseen väestöön kuuluvien mediaanitulon suhteellinen etäisyys pienituloisuusrajasta vuosina 1987–2014*, %

* Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.

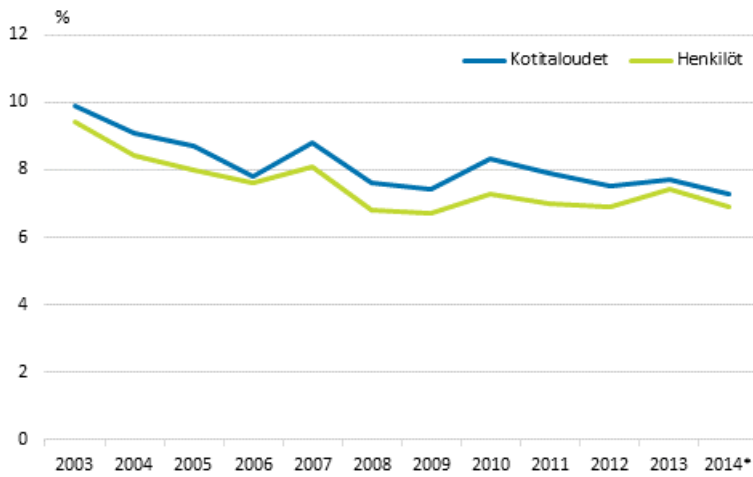
Koetut toimeentulo-ongelmat vähentyneet

Tuloihin pohjautuvan mittauksen lisäksi toimeentuloa voidaan kuvata kysymällä kotitalouksilta suoraan, miten hyvin ne tulevat toimeen nykyisillä tuloillaan. Tulonjakotilastossa tätä koettua toimeentuloa on selvitetty vuodesta 2003 lähtien kysymällä haastattelussa kotitalouksilta: “Kun kotitaloutenne kaikki tulot otetaan huomioon, saatteko tavanomaiset menonne niillä katetuksi suurin vaikeuksin, vaikeuksin, pienin vaikeuksin, melko helposti, helposti vai hyvin helposti?”

Kotitalouksien arviot toimeentulostaan ovat hitaasti muuttuneet parempaan suuntaan: vuonna 2003 noin 10 prosenttia kotitalouksista arvioi tulojensa riittävän vaikeuksin tai suurin vaikeuksin, vuonna 2014 osuus oli 7,7 prosenttia (kuvio 3). Vaikeuksia kokevien kotitalouksien osuus väheni hieman myös vuoteen 2013

verrattuna. Vastaavana aikana helposti tai hyvin helposti -vastausten osuus kasvoi 32 prosentista 38 prosenttiin. Toimeentulovaikeuksia kokevissa kotitalouksissa asui 7,4 prosenttia väestöstä vuonna 2014.

Kuvio 3. Vaikeuksia tai suuria vaikeuksia toimeentulossaan kokeneiden kotitalouksien ja niiden jäsenten osuus kaikista kotitalouksista ja henkilöistä vuosina 2003–2014*

* Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.

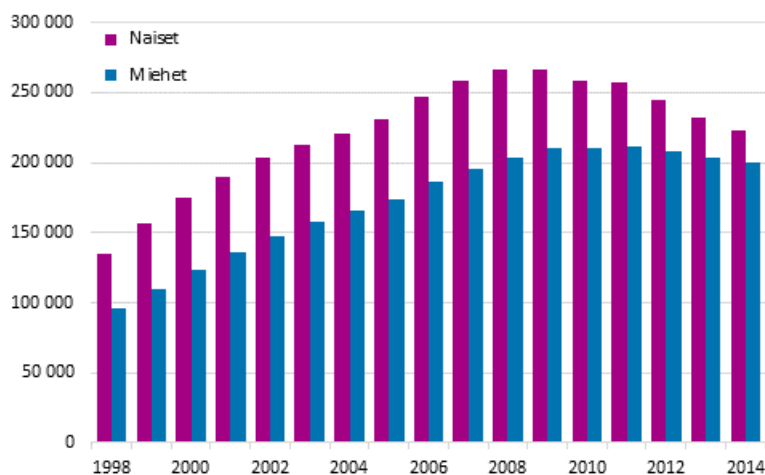
2 Pitkittyneesti pienituloisia oli 423 000 vuonna 2014

Pienituloisuuden pysyvyyden tarkastelemiseksi paras tietolähde on tulonjaon kokonaistilasto, joka on koko väestön kattava rekisteriperusteinen tilasto. Se sisältää havainnot kaikista asuntoväestöön kunakin vuonna kuuluvista henkilöistä ja mahdollistaa sitten pienituloisuuden pitkäkestoisuuden tarkastelemisen luotettavalla tasolla. Tämä tilasto mahdollistaa myös pienituloisuustarkastelut tarkalla aluetasolla. Tulonjaon kokonaistilaston pohjalta lasketut pienituloisuusluvut eivät kuitenkaan täysin vastaa tulonjakotilaston julkaisemia lukuja käsite- ja aineistoerojen takia, eikä niitä voi suoraan verrata toisiinsa (tilastojen eroista ja vertailukelpoisuudesta, ks. [tulonjakotilaston laatuseloste](#) ja [tulonjaon kokonaistilaston laatuseloste](#)).¹⁾

Henkilön katsotaan olevan pitkittyneesti pienituloinen silloin, kun hän on kuulunut pienituloiseen asutokuntaan tilastovuoden lisäksi kolmen edellisvuoden aikana vähintään kaksi kertaa. Asutokunta on pienituloinen silloin kun asutokunnan ekvivalentti tulo on pienempi kuin 60 prosenttia koko väestön mediaanitulosta.

Tulonjaon kokonaistilaston mukaan Suomessa oli vuonna 2014 noin 423 000 pitkittyneesti pienituloista henkilöä. Vuotta aikaisemmin määrä oli 42 800 henkilöä enemmän. (Kuvio 4.) Pitkittyneesti pienituloisten osuus koko asutokuntaväestöstä oli 7,9 prosenttia, kun se vuonna 2013 oli 8,2 prosenttia. Pitkittynyt pienituloisuus on vähentynyt jatkuvasti vuodesta 2009 lähtien.

Kuvio 4. Pitkittyneesti pienituloisten naisten ja miesten lukumäärä vuosina 1998–2014 tulonjaon kokonaistilaston mukaan

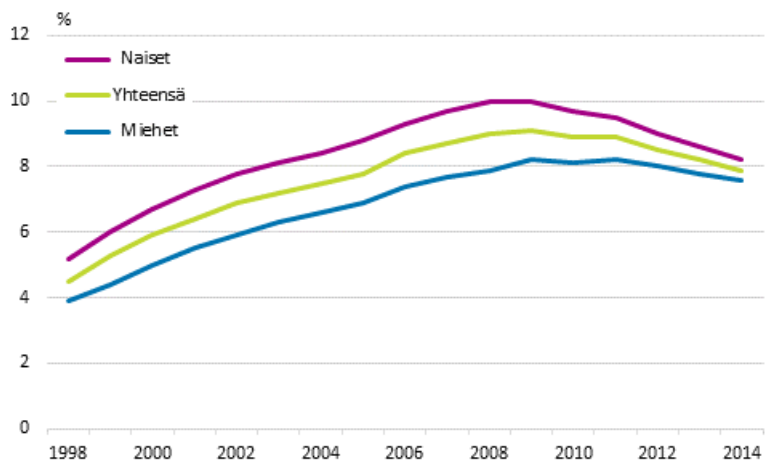

Tulotiedoissa aikasarjakatkos vuodesta 2010 alkaen, ks.alaviite.

Pitkittyneesti pienituloisista oli naisia 223 500, mikä on 8 900 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkittyneesti pienituloisten naisten suhteellinen osuus kaikista asutokuntaväestön naisista oli 8,2 prosenttia. Pitkittyneesti pienituloisia miehiä oli 199 600, mikä on 3 400 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2013. Miehistä pitkittyneesti pienituloisia oli 7,6 prosenttia vuonna 2014. (Kuvio 5.) Lisää tietoa pitkittyneestä pienituloisuudesta sukupuolen mukaan ikäryhmittäin sekä kunnittain löytyy [tulonjaon kokonaistilaston tietokantataulukoista](#).

1) Tulokäsittessä tapahtuneen muutoksen vuoksi tulonjaon kokonaistilaston tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 1995–2009 ja 2010–2014 välillä. Tulonsaantivuodesta 2010 alkaen tuloihin sisältyvät Kelan lasten elatustuki, lasten elatusavut ja lisäksi metsämyyntitulojen laskentaa on muutettu. Näistä muutoksista erityisesti elatustuen lisäys vaikuttaa pitkittyneen pienituloisuuden indikaattoriin. Pitkittyneesti pienituloisten määrä on esimerkiksi vuonna 2013 noin 30 000 henkilöä (-0,5 prosenttiyksikköä) pienempi uudistetun tulokäsittelyn mukaan. Muutos lisäksi pienentää miesten ja naisten pitkittyneen pienituloisuuden eroja sekä laskee lasten pienituloisuusasteita. Pitkittyneen pienituloisuuden trendi kuitenkin säilyy samana. Lisätietoja tulokäsittelyn muutoksesta on tulonjaon kokonaistilaston julkaisuissa.

Kuvio 5. Naisten, miesten ja koko väestön pitkittyneen pienituloisuuden aste vuosina 1998–2014

Tulotiedoissa aikasarjakatkos vuodesta 2010 alkaen, ks.alaviite.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pienituloisuusindikaattoreita 1990–2014*. Vuoden 2014 tiedot ovat ennakkollisia.

	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014*
Koko väestön tulomediaani, e	18 920	16 910	18 600	21 930	23 860	23 970	23 910	24 010	23 830
Pienituloisuusraja, e	11 350	10 140	11 160	13 160	14 320	14 380	14 350	14 410	14 300
Pienituloisten mediaanitulo, e	9 750	8 600	9 620	11 280	12 370	12 220	12 190	12 380	12 390
Pienituloisten tulojen etäisyys pienituloisuusrajasta, e	1 600	1 550	1 530	1 880	1 950	2 170	2 150	2 030	1 910
Pienituloisten tulojen etäisyys pienituloisuusrajasta, %	14,1	15,3	13,8	14,3	13,6	15,1	15,0	14,1	13,4
Pienituloisuusaste	10,5	7,6	10,5	12,7	13,7	13,2	11,9	12,8	12,5
Pienituloisia henkilöitä	521 000	386 000	534 000	656 000	728 000	704 000	635 000	690 000	674 000

Laatuseloste: tulonjakotilasto

1 Tilastotietojen relevanssi

Tulonjakotilasto on vuosittain laadittava otospohjainen tilasto, joka kuvaa kotitalouksien ja ammatissa toimivien henkilöiden tulojen määrää ja muutosta, tulojen rakennetta sekä niiden jakautumista Suomessa. Kotitalouksien tulokehitystä seurataan pitkinä aikasarjoina. Tulonjakotilaston aikasarjatiedot muodostetaan takautuvasti vertailukelpoisiksi. Ensimmäinen varsinainen tulonjakotilasto laadittiin vuonna 1977.

Tulonjakotilaston tietosisältö perustuu kansainvälisiin tulonjakotilaston suosituksiin¹⁾. Tietoina ovat kotitalouksien bruttotulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot ja saadut tulonsiirrot, sekä maksetut tulonsiirrot. Näiden tulokomponenttien perusteella muodostuu käytettävissä olevat rahatulot, joka on tulonjakotilaston ensisijainen tulokäsite vuodesta 2011 lähtien. Tietosisältö vastaa EU:n tulo- ja elinolutilastossa (EU-SILC) sekä OECD:n tulonjakotietokannassa käytettäviä tulokäsitteitä (ks. 6 Tilastojen vertailukelpoisuus).

Tilastokeskus julkaisee tietoja kotitalouksien toimeentulosta, tuloeroista ja pienituloisuudesta väestöryhmittäin tulonjakotilaston internet-sivuilla. Tietoja tilastoidaan muun muassa kotitalouksien tulotason, sosioekonomisen aseman, elinvaiheen ja asuinalueen mukaan.

Tulonjakotilastossa on myös tietoa veloista, asumisesta, asumismenoista, päivähoitomaksuista, muista kotitalouksien toimeentuloon vaikuttavista tekijöistä ja toimeentulon riittävydestä. Tilastokeskus ja Euroopan yhteisön tilastovirasto EUROSTAT julkaisevat tietoja eri yhteyksissä säännöllisesti verkkosivuillaan.

Tulonjakotilastossa perusaineistosta laaditaan vuosittain palveluaineisto, jota luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Tulonjaon palveluaineistoa käytetään julkishallinnossa, yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tulonjaon ja sosiaaliturvaetuuksien tutkimukseen ja kehittämiseen. Palveluaineiston tutkimuskäytön erityisenä muotona on mikrosimulointi. Tulonjakotilaston palveluaineiston lisäksi sen perusaineistosta laaditaan erillisestä pyynnöstä erityisselvityksiä ja toimeksiantoja.

Tulonjakotilaston aineisto on yleisesti käytetty tutkimusaineisto kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa. Tulonjakotilaston tietojen keruun yhteydessä kerätään tietoja Eurostatin EU:n tulo- ja elinolutilastoa EU-SILCiä varten (EU:n parlamentin ja neuvoston asetus 1177/2003). Tämän aineiston tutkimuskäyttö on Eurostatin kautta vilkasta. Tulonjakotilaston aineistoa toimitetaan määrävuosin Luxemburg Income Study'n (LIS) kansainväliseen tietokantaan, joka on maailmanlaajuisessa tutkimuskäytössä. Aineistoa toimitetaan säännöllisesti myös OECD:lle ja kansainväliseen EUROMOD-mikrosimulointitutkimukseen.

2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain kerättävään otosaineistoon. Perustiedot kerätään yhdistämällä kotitalouksilta haastatteleamalla kerättyjä tietoja ja rekisteritietoja. Pääosa kotitalouksien luokittelutiedoista sekä ne tulotiedot, joita ei ole saatu rekistereistä, on kerätty haastatteleamalla.

Haastattelut

Haastatteluista vastaa Tilastokeskuksen haastatteluorganisaatio. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea tai ruotsia. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 30 minuuttia vuoden 2014 tutkimuksessa.

1) Canberra Group Handbook on Household Income Statistics. Second Edition 2011. United Nations, United Nations Economic Commission for Europe. Geneva 2011; Expert Group on Household Income Statistics, The Canberra Group: Final Report and Recommendations. Ottawa 2001.

Rekisterit

Suuri osa tutkimuksen tiedoista saadaan hallinnollisista rekistereistä ja tilastorekistereistä. Tulonjakotilaston rekisterilähteitä ovat:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallituksen verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri
- Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Koulutusrahaston tiedostot
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa Tilastovuoden lopussa (31.12.2014) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät

- osoitteettomat
- laitospöytäkirjat (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat)
- pysyvästi ulkomailla asuvat, ja myös yli vuoden tilapäisesti ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei viitevuonna kuulunut kyseiseen kotitalouteen
- turvapaikanhakijat ja tilapäisesti Suomessa asuvat.

Varusmiehet luetaan tilaston perusjoukkoon kuuluviksi. Kuhunkin kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään haastattelun perusteella tilastovuoden lopun tilanteen mukaan.

Otanta-asetelma

Tulonjakotilasto perustuu kiertävään paneeliotokseen. Kotitalous osallistuu tutkimukseen neljänä peräkkäisenä vuotena, eli tilastovuoden aineistossa on 1.–4. kertaa otoksessa mukana olevia kotitalouksia (taulukko 2). Vuoteen 2008 saakka tulonjakotilaston otos sisälsi kaksi paneelia eli ensimmäistä ja toista kertaa tutkimuksessa mukana olevat kotitaloudet. Siirryttäessä neljän paneelin otokseen vuonna 2009 pienennettiin lähtötosta siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu 5 000 kotitaloutta aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tulonjakotilaston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta²⁾. Otokseen poimitujen kohdehenkilöiden asutuskunnat muodostetaan yhdistämällä kohdehenkilön kanssa samassa asunnossa vakituisesti asuvat henkilöt kotipaikkatunnuksen avulla. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan ositteittain varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 asutuskuntakotitaloutta. Ositteet muodostetaan tilastovuotta edeltävän vuoden verotietojen perusteella. Ositteiden muodostamisessa käytetään tietoja asutuskunta-kotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja kotitalouden jäsenten sosioekonomisista ryhmistä³⁾. Kotitalouden todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä. Verorekisterin tietojen perusteella muodostetut sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Vuonna 2014 ositteiden määrä vähennettiin kahteentoista yhdistämällä verotietueettomien ryhmä pienituloisten muut 1 -ryhmään. Muutos ei vaikuta

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Tähän päädyttiin sovitettaessa kansallisen tulonjakotilaston ja Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinoloilaston (EU-SILC) edellyttämiä toteuttamiskäytäntöjä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määritelty kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

tietojen vertailukelpoisuuteen. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä otetaan huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Otoksen kiintiöintiä muutettiin viimeksi vuonna 2007 kasvattamalla pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien, esimerkiksi pienituloisuusasteen, estimointia.

Tulonjakotilaston siirryttyä neljän paneelin kiertävään otokseen vuonna 2009 on 2.–4. tutkimuskerralle poimittu 16-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset vuosittain. Vuonna 2009 poimittiin lisäksi poikkeuksellisesti 17-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset tutkimuksen 3.–4. tutkimuskerralle ja 18-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotos 4. tutkimuskerralle. Tutkimuskerrasta riippuen lisäotokseen poimitut kohdehenkilöt osallistuvat tutkimukseen 1–3 tutkimuskertaa. Lisäotoksilla varmistetaan tilaston edustavuus kotitalousväestön ikäjakauman suhteen.

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden sisältymistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyt otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatokorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatokorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2014 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot).

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Taulukossa 1 on esitetty tietoja vuoden 2014 tulonjakotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka).

Taulukko 1. Master-otos ja kato ositteittain I paneelissa vuonna 2014

Osite	Masterotoksen koko	Brutto-otos	Poimintasuhde, %	Hyväksytyt kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Palkansaajat 1	10 486	820	7,8	465	345	10
Palkansaajat 2	8 650	650	7,5	414	233	3
Palkansaajat 3	7 209	567	7,9	377	184	6
Palkansaajat 4	3 547	500	14,1	327	169	4
Yrittäjät 1	1 708	400	23,4	250	145	5
Yrittäjät 2	785	300	38,2	186	111	3
Maanviljelijät 1	719	200	27,8	153	45	2
Maanviljelijät 2	550	183	33,3	147	36	0
Eläkeläiset 1	7 309	500	6,8	299	163	38
Eläkeläiset 2	5 118	401	7,8	304	88	9
Muut 1	2 661	346	13,0	160	179	7
Muut 2	372	133	35,8	84	49	0
Yhteensä	49 114	5 000	10,2	3 166	1 747	87

Koko otoksen koosta, vastanneista, kadosta ja ylipeitosta on esitetty tietoja taulukossa 2. Vuonna 2014 otoskoko oli yhteensä 13 596 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 13 414 taloutta.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 35,6 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 15,2 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 11,1 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 6,0 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 20,0 prosenttia vuonna 2014. Vuoden 2014 tulonjakotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 10 726 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 26 433 henkilöä.

Taulukko 2. Vuoden 2014 tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato

	Koko otos	Tutkimuskerta			
		1	2	3	4
Brutto-otos	13 596	5 000	3 185	2 836	2 575
Ylipeitto	182	87	33	40	22
Netto-otos	13 414	4 913	3 152	2 796	2 553
Kato	2 688	1 747	478	310	153
– joista kieltäytyneitä	1 797	1 113	352	221	111
– joista ei tavoitettuja	670	500	88	50	32
Muu syy	221	134	38	39	10
Hyväksytyt	10 726	3 166	2 674	2 486	2 400

Taulukossa 3 on tarkasteltu vastauskadon jakautumista ositteittain tutkimuksen ensimmäisellä tutkimuskerralla vuosina 2005–2014. Vastauskatoprosentit on laskettu painottamattomista luvuista otostasolla. Vuonna 2014 vastauskato jäi hiukan matalammaksi kuin edellisvuonna. Ositteittain tarkasteltuna kato kasvoi ainoastaan pienituloisimmilla palkansaajilla ja ryhmässä muut, samoin suurituloisimmilla yrittäjillä. Kato on yleensä keskimääräistä korkeampaa pienituloisimmilla tuloryhmillä.

On huomattava, että vuodesta 2003 lähtien käytetty kotitalouksien luokittelu ositteisiin pohjautuu kohdehenkilön kotitalouteen eikä kohdehenkilöön, ja hankalasti luokiteltaviin kolmeen viimeiseen ryhmään (muut, ei verotietuetta) on jäänyt selkeästi vähemmän havaintoja kuin aikaisempina vuosina. Tästä syystä vastauskadon vaihtelu näkyy voimakkaammin näissä muutenkin heterogeenisissä ryhmissä.

Vastauskadon (yksikkökato) ohella tulosten laatuun vaikuttaa yksittäisiin haastattelukysymyksiin liittyvä osittaiskato (eräkato). Korkotulotiedoissa (lähdeverolain alaiset korkotulot) on huomattavampaa osittaiskatoa. Korkotulotietojen puuttumista korjataan nk. hot deck -imputointimenetelmällä.

Taulukko 3. Nettokato tulonjakotilaston I paneelissa vuosina 2005–2014

Osio	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Palkansaajat 1	25,2	31,0	27,7	32,2	35,3	32,7	38,6	40,1	37,8	42,6
Palkansaajat 2	22,4	24,1	23,9	26,8	31,4	27,2	35,3	28,9	36,7	36,0
Palkansaajat 3	22,6	22,4	23,8	26,8	27,3	26,9	28,6	29,0	33,5	32,8
Palkansaajat 4	25,1	25,1	23,1	30,3	28,4	23,5	32,8	27,1	37,9	34,1
Yrittäjät 1	27,0	25,9	26,2	28,5	30,7	31,2	34,1	35,8	41,6	36,7
Yrittäjät 2	27,8	24,4	28,4	30,1	26,8	31,0	28,9	30,2	31,3	37,4
Maanviljelijät 1	19,8	17,2	16,4	16,1	21,7	17,7	21,7	22,2	24,7	22,7

Tulonjakotilaston tuloslukuihin eli estimaatteihin sisältyy otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Tämän satunnaisvaihtelun suuruutta voidaan arvioida estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen

vaikuttavat otoskoko ja muuttujan arvojen vaihtelu otoksessa eli otosvarianssi. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset ovat sen vuoksi epävarmoja.

Tilaston taulukoissa ei ole julkaistu tulotietoja, mikäli ryhmään on otoksessa tullut vähemmän kuin 30 kotitaloutta tai tulonsaajakohtaisissa taulukoissa on vähemmän kuin 30 tulonsaajaa. Desiiliryhmien ja tuloluokkien rakennetta kuvaavissa taulukoissa on lukumäärät merkitty sulkuihin, mikäli otoksessa on vähemmän kuin 10 kotitaloutta tai tulonsaajaa. Keskivirheen avulla voidaan tutkimuksen kullekin estimaatille laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla (taulukot 4–5).

Tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä voidaan arvioida vertaamalla estimaatteja rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukko 4. Pienituloisuusasteen luottamusvälit ja keskivirhe 1987–2014

Vuosi	Pienituloisuusaste %	Alaraja	Yläraja	Keskivirhe
1987	9,6	9,0	10,2	0,31
1988	10,0	9,4	10,6	0,29
1989	10,9	10,3	11,4	0,28
1990	10,5	10,0	11,0	0,27
1991	9,8	9,3	10,3	0,27
1992	8,8	8,3	9,4	0,28
1993	7,2	6,7	7,8	0,30
1994	7,4	6,8	8,0	0,30
1995	7,6	7,0	8,3	0,31
1996	8,5	7,8	9,2	0,35
1997	8,5	7,8	9,1	0,34
1998	9,6	8,9	10,4	0,38
1999	9,5	8,8	10,2	0,37
2000	10,5	9,7	11,2	0,39
2001	11,6	10,8	12,4	0,41
2002	11,3	10,5	12,1	0,40
2003	11,1	10,4	11,9	0,37
2004	11,9	11,2	12,5	0,34
2005	12,7	11,9	13,4	0,37
2006	13,1	12,3	13,8	0,39
2007	13,8	13,0	14,6	0,40
2008	13,9	13,0	14,7	0,42
2009	13,2	12,4	14,0	0,40
2010	13,7	12,9	14,6	0,42
2011	13,2	12,5	14,0	0,39
2012	11,9	11,1	12,6	0,38
2013	12,8	12,1	13,6	0,40
2014	12,5	11,7	13,3	0,41

Taulukko 5. Menojen kattaminen tuloilla (%), luottamusvälit ja keskivirhe vuonna 2014

Vuosi		Menojen kattaminen tuloilla %	Alaraja	Yläaraja	Keskivirhe
2010	suurin vaikeuksin	2,5	2,1	3,0	0,21
	vaikeuksin	4,8	4,2	5,3	0,29
	pienin vaikeuksin	17,2	16,2	18,2	0,50
	melko helposti	35,3	34,1	36,6	0,62
	helposti	25,3	24,2	26,3	0,55
	hyvin helposti	14,2	13,3	15,0	0,42
2011	suurin vaikeuksin	2,3	1,9	2,6	0,18
	vaikeuksin	4,8	4,2	5,3	0,29
	pienin vaikeuksin	15,9	15,0	16,8	0,46
	melko helposti	33,1	31,9	34,2	0,59
	helposti	26,7	25,7	27,8	0,53
	hyvin helposti	16,8	15,9	17,7	0,45
2012	suurin vaikeuksin	2,2	1,8	2,5	0,18
	vaikeuksin	4,7	4,2	5,2	0,26
	pienin vaikeuksin	16,9	16,0	17,8	0,48
	melko helposti	34,3	33,2	35,4	0,56
	helposti	26,1	25,1	27,1	0,51
	hyvin helposti	15,4	14,7	16,2	0,38
2013	suurin vaikeuksin	2,7	2,2	3,1	0,22
	vaikeuksin	4,7	4,1	5,2	0,28
	pienin vaikeuksin	18,0	17,1	19,0	0,49
	melko helposti	36,9	35,7	38,0	0,58
	helposti	23,6	22,6	24,6	0,50
	hyvin helposti	13,6	12,9	14,3	0,38
2014	suurin vaikeuksin	2,5	2,1	2,9	0,21
	vaikeuksin	4,4	3,9	5,0	0,27
	pienin vaikeuksin	17,3	16,4	18,3	0,48
	melko helposti	34,8	33,6	36,0	0,59
	helposti	25,1	24,1	26,2	0,52
	hyvin helposti	15,1	14,4	15,9	0,38

4 Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tulonjakotilastoa tehdään vuosittain. Lopulliset tiedot tilastosta julkaistaan noin 16 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen.

5 Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tulonjakotilaston ennakkolliset ja lopulliset tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla SVT:n Tulot ja kulutus -sarjassa sähköisinä julkistuksina ja katsauksina, pdf-muodossa sekä StatFin-tietokantataulukoina. Tiedot löytyvät osoitteesta www.tilastokeskus.fi/tulonjakotilasto.

Mikäli on tarpeen saada verkkosivuilla julkaistuja tietoja tarkempia tilastoja, niitä voi tilata maksullisena toimeksiantona tilaston tekijöiltä sähköpostitse osoitteella toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi tai puhelimitse.

Tilastosta on saatavissa tutkimuskäyttöön suunniteltuja palveluaineistoja. Aineistot ovat maksullisia ja edellyttävät käyttöluvan hakemista. Tulonjakotilaston tietokanta tarjoaa hyvät mahdollisuudet erilaisten selvitysten ja tutkimusten tekoon.

6 Tilastojen vertailukelpoisuus

Tulokäsite

Tulonjakotilaston tulokäsitteenä on EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) mukainen käytettävissä olevat rahatulot. Käsitteet ovat määritelmiltään samat lukuun ottamatta palkkatulojen luontaisuuksia, jotka luetaan tuloihin tulonjakotilastossa, mutta ei EU:n tulo- ja elinolotilastossa. Käytettävissä olevien rahatulojen tulokäsite on otettu käyttöön vuonna 2011, ja sen mukaiset tulot on päivitetty takautuvasti tilaston aikasarjatietoihin vuodesta 1987 lähtien. Tulonjakotilastoinnissa aiemmin ensisijaisena tulokäsitteenä käytetty laajempi käytettävissä olevat tulot, joka sisältää laskennalliset tuloerät ja veronalaiset luovutusvoitot, on säilytetty edelleen tilastoinnissa. Käytettävissä olevien tulojen (ml. asuntotulo ja myyntivoitot) mukaisia tuloksia on saatavissa perusaineistosta vertailukelpoisesti tilastointi- ja tutkimuskäyttöön ja niitä raportoidaan osassa tulonjakotilaston julkaisuja ja tietokantataulukoita.

Kunakin tilastovuonna julkaisussa esitettävissä aikasarjoissa ja tietokantataulukoissa on huomioitu tulonjakotilaston tulotiedoissa tilastovuonna tapahtuneet muutokset. Julkaistut tiedot pohjautuvat tulonjakotilaston päivitettyihin aikasarja-aineistoihin. Tulonjakotilaston aikasarjan vertailukelpoisuus on hyvä vuosille 1993–2014, ja päätuloerien kohdalla kohtuullisen hyvä vuodesta 1993 taaksepäin varhempisiin tilastovuosiin.

Tulotietojen aikasarjan vertailukelpoisuuteen vaikuttavia muutoksia ovat seuraavat:

- Kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot eroaa tulonjakotilastossa vuonna 2010 ja sitä edeltävinä tilastovuosina olleesta käytettävissä olevien rahatulojen käsitteestä siten, että tietoon ei lueta veronalaisia luovutusvoittoja. Tietoon luetaan sitä vastoin toiselle kotitaloudelle maksetut säännöllisluonteiset ja velvoittavat tulonsiirrot laajemmin kuin aikaisemmin (elatusapu).
- Laskennallinen asuntotulo omistusasunnosta ja saatu laskennallinen asuntoetu toiselta kotitaloudelta käypää hintaa edullisemmin vuokratusta asunnosta tuotetaan edelleen erillisinä tulokomponentteina. Vuonna 2006 tilastossa uudistettiin asuntotulon laskentatapa ottamalla huomioon toisaalta yhtenäiset käytännöt muiden Tilastokeskuksen tilastojen (erityisesti kulutustutkimus ja kansantalouden tilinpito) kanssa ja toisaalta EU:n tulo- ja elinolotilastoa (EU-SILC) koskevan asetuksen vaatimukset. Merkittävimmät muutokset liittyvät otoskotitalouksille ositemenetelmällä laskettujen bruttovuokrien ositteiden tarkentumiseen ja omistusasuntojen poistojen käsittelyyn. Ositteissa tilastollisen kuntaryhmittelyn mukainen bruttovuokra on korvattu kunnittaisella ja suurimmissa kunnissa osa-alueittaisella tiedolla. Ositekohtaiset bruttovuokra-arvot perustuvat edelleen Tilastokeskuksen vuokratilaston vapaarahoitteisten asuntojen vanhojen ja uusien vuokrasuhteiden keskimääräisiin vuokriin, mutta havaintomääriltään pienten ositteiden vuokra-arvoja on korjattu vanhojen asunto-osakeyhtiömuotoisten asuntojen myyntihinnoilla. Asuntotulosta ei enää omakotiasujilla vähennetä poistoja. (Ks. Tulonjakotilasto, käsitteet ja määritelmät, asuntotulo eli laskennallinen nettovuokra). Uudistetulla menetelmällä laskettu asuntotulo on viety takautuvasti aikasarjatietoihin vuodesta 1993 lähtien, joten tieto on tältä osin vertailukelpoinen kun tietolähteenä käytetään tulonjakotilaston aikasarja-aineistoa.
- Kotitalouksien välisiin saatuihin tulonsiirtoihin ei vuoden 2006 tulonjakotilastosta lähtien ole laskettu enää kotitalouden saamia raha- tai muita lahjoja. Syynä on yhtenäisyys EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) tulokäsitteen kanssa. Uusi laskentatapa vähentää kotitalouksien keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja noin 150 euroa kotitaloutta kohti.

- Tulonjakotilastossa metsätalouden tulot ovat vuodesta 2006 pohjautuneet täysin verottajalta saatuihin vuosi-ilmoitustietoihin ja niistä johdettuihin metsätalouden kustannustietoihin. Vuodesta 2014 lähtien tulonjakotilaston metsätulot on otettu muiden yrittäjätulojen tapaan suoraan lopullisen verotuksen tiedoista, joissa metsätulojen hankintaan liittyvät kustannukset on huomioitu verottajan toimesta. Koko väestön tasolla laskennan muutos aiheuttaa hyvin pieniä muutoksia aikasarjaan. Muutosten vaikutuksia väestöryhmittäin tullaan kuvaamaan tarkemmin kevään 2016 tulonjakotilastojen julkaisuissa.
- Tulonjakotilaston tulokäsitteiden vertailtavuutta vaikeuttaa myös vuoden 2005 osinkoverouudistus, jossa luovuttiin yhtiöveron hyvityksestä. Ennen verouudistusta yhtiöveron hyvitys luettiin tuloksi osinko-, tuotannontekijä- ja bruttotuloihin. Koska yhtiöveron hyvitys sisältyi myös maksettuihin tulonsiirtoihin, verouudistuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta käytettävissä olevan tulon vertailtavuuteen. Tulonjakotilaston aikasarjatiedostoihin verouudistuksesta johtuvat muutokset on korjattu vuosille 1993–2004.

Luokitukset ja menetelmät

Tulonjakotilastossa vuodesta 2003 alkaen (11.7.2003 voimaan tullut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus) käytössä ollut suuralueluokitus (NUTS 2) on uudistettu vuonna 2012 (Komission asetus 31/2011). Uudistuksella on rakenteellisia vaikutuksia NUTS 2 -aluejakoon.

Tulonjakotilastossa on vuodesta 2011 lähtien käytetty uutta ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2010). Se pohjautuu kansainvälisen ammattiluokituksen ISCO-08-luokituksen uudistukseen. Ammattiluokitusta käytetään apuna sosioekonomisen aseman luokituksessa. Uudistuksen vaikutus tulonjakotilastossa julkaistuihin sosioekonomisen aseman mukaisiin aikasarjatietoihin ei ole merkitsevä.

7 Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Hallinnollisista rekistereistä koottu **tulonjaon kokonaistilasto** kuvaa asuntokuntien vuosituloja ja niiden jakautumista erityisesti aluenäkökulmasta. Tilastoyksikkönä käytetty asuntokunta (ns. rekisterikotitalous) poikkeaa hieman tulonjakotilaston kotitalouskäsitteestä. Koska tulonjaon kokonaistilaston tulokäsite perustuu vain rekisteritietoihin, se ei sisällä laskennallisia tuloeria eikä eritä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla (mm. asuntotulo, lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot, pl. elatusapu). Rekisteritiedoista tulonjaon kokonaistilasto sisältää veronalaiset luovutusvoitot, kun taas kiinteistövero ei sisälly maksettuihin tulonsiirtoihin. Tulonjaon kokonaistilaston käsitteet esimerkiksi tulojen osalta eivät täysin täytä kansainvälisiä suosituksia. Tilastojen tiedot saattavat erota myös otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulonjakotilaston ja **kulutustutkimuksen** välillä ei ole merkittäviä käsitteellisiä eroja. Molemmat noudattavat kansainvälisten suositusten mukaista käytettävissä olevan tulon määrittelyä. Kulutustutkimuksen tulokäsite perustuu pääasiassa rekisteritietoihin eikä sisällä eritä tuloja, joista saadaan tietoa vain haastatteleamalla. Tärkeimpiä tällaisia tuloeria ovat lähdeveron alaiset korkotulot ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot (mm. saatu elatusapu). Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tilastojen tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Verotustietoihin perustuvasta **veronalaiset tulot -tilastosta** saadaan tiedot luonnollisten henkilöiden veronalaisista tuloista, vähennyksistä ja veroista. Sen kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin tulonjakotilaston. Veronalaiset tulot -tilastosta ei saada kotitalouskohtaisia tietoja, vaan tilastoyksikkö on tulonsaaja tai aviopari. Sen ulkopuolelle jää myös osa kotitalouksien saamista yrittäjä- ja omaisuustuloista (mm. lähdeveron alaiset korkotulot) sekä tulonsiirroista (mm. osa kansaneläkkeistä sekä tapaturmavahinkoturvaan perustuvista etuuksista, sotilasvammalakiin perustuvat eläkkeet, asumistuet, toimeentulotuki sekä lapsilisät).

Tulonjakotilasto kuvaa kotitaloussektorin tuloja ja tulonsiirtoja ja on siten **kansantalouden tilinpidon kotitaloussektorin tulo- ja tulonkäyttötilin** laajennus. Verrattaessa tulonjakotilaston koko maan tulosummaa kansantalouden tilinpidon tulo- ja tulonkäyttötilin eriin on otettava huomioon erot sektorin rajaamisessa, eräissä määritelmässä ja tilastojen laatimismenetelmässä. Erojen johdosta kansantalouden tilinpidon ja tulonjakotilaston luvut esimerkiksi kotitalouksien käytettävissä olevan tulon vuosimuutoksista saattavat erota tuntuvastikin toisistaan.

Tulonjakotilaston perusjoukon muodostavat yksityiset kotitaloudet. Kansantalouden tilinpidossa kotitaloussektoriin luetaan myös ns. laitotaloudet. Vuonna 2003 kansantalouden tilinpidon aikasarjoja tarkistettiin siten, että kotitaloussektoriin luetaan myös asunto-osakeyhtiöt siltä osin kuin kotitaloudet ovat asunto-osakkeiden omistajia (eli suurimmalta osin).

Lisätietoja

Kaisa-Mari Okkonen 029 551 3408
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Tulonjakotilasto 2014, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-8121 (pdf)